

Kommuners manglende beskyttelse av barn straffer seg

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag anmeldte i april 2013 Midtre Namdal samkommune for alvorlige lovbrudd. Over tid hadde samkommunens barneverntjeneste henlagt meldinger og avsluttet undersøkelser uten at informasjon om psykisk og fysisk mishandling, vanskjøtsel, rusmisbruk og seksuelle overgrep var tilstrekkelig vurdert og undersøkt.

I perioden fra september 2009 til høsten 2012 var det ca. 100 barn som ikke fikk undersøkt sin omsorgssituasjon slik loven krever. Den kommunale barneverntjenesten unnlot blant annet å undersøke nærmere saker som var åpnet for undersøkelse etter barnevernloven § 4-3, eller det ble foretatt undersøkelser som åpenbart var mangelfulle. Samkommunen unnlot også å vurdere mottatte meldinger til barneverntjenesten.

Heller ikke pålagt saksbehandlingsfrist etter barnevernloven § 6-9 ble overholdt. Undersøkelser ble henlagt for så å bli åpnet igjen etter undersøkelsesfristens utløp, slik at de tilsynelatende fikk ny frist. Resultatet av forholdene var at mange barn ikke fikk den beskyttelse og oppfølging de hadde krav på etter barnevernloven.

Statsadvokaten i Nord-Trøndelag vurderte at Midtre Namdal samkommune hadde utvist grov uforstand i tjenesten og at vilkårene for å ilegge

foretaksstraff var oppfylt. Til tross for dette henla Statsadvokaten saken i august 2014 fordi forholdene lå tilbake i tid, og fordi barneverntjenesten hadde endret praksis. Statsadvokaten vurderte også at foretaksstraff i liten grad ville ha preventiv effekt.

Statsadvokatens henleggelse ble påklaget til Riksadvokaten av Statens helsetilsyn 28. august 2014. Vi mente at svikten var så alvorlig at dette burde få følger. I klagen vises det til kommunens særskilte ansvar for å ivareta barns behov for beskyttelse mot alle

former for omsorgssvikt og overgrep, jf. barnekonvensjonens artikkel 3 og 19. Betydningen av å sende et signal om at svært alvorlig og vedvarende svikt i tjenesten kan medføre straffeansvar, var også et moment i klagen. Vi pekte på at dette kunne bidra til å tydeliggjøre oppfølgingsansvaret alle kommuner har for utsatte barn og unge, og bidra til å

forhindre at andre kommuner begår lignende lovbrudd i fremtiden.

Den 26. november 2014 bestemte Riksadvokaten at Midtre Namdal samkommune skulle ilegges foretaksstraff med et forelegg på kr. 75 000 for grov uforstand i tjenesten. I en pressemelding skriver Riksadvokaten følgende:

”Så vidt Riksadvokaten vet er dette første gang det utferdiges forelegg mot en samkommune/kommune for forsøm-

melser fra barneverntjenestens side, og påtalemyndigheten legger til grunn at andre kommuner vil merke seg denne reaksjonen.”

Midtre Namdal samkommune ved ordførerne i Overhalla kommune, Namsos kommune, Fosnes kommune og Namdalseid kommune vedtok forelegget den 28. november 2014. Fra samkommunens pressemelding siteres:

”Midtre Namdal samkommune har ikke på noe tidspunkt i saken bestridt faktagrunnlaget som Riksadvokatens vurdering er basert på. Ved å vedta boten ønsker samkommunen å markere en ende på en sak som har pågått siden sommeren 2012. Saken har vært belastende for mange – ikke minst gjelder dette de barna som er involvert i saken.”

Statens helsetilsyn forventer at Riksadvokatens reaksjon bidrar til at alle barn som trenger det får gode barneverntjenester til rett tid, uansett hvilken kommune de bor i. I Riksadvokatens beslutning av 26. november 2014 heter det:

”Det kan ikke herske tvil om at barns oppvekstvilkår er en viktig verdi som det er et felles ønske om å verne om, og en reell straffetrussel vil formentlig bidra til at kommunene allokerer tilstrekkelige ressurser til barneverntjenesten og styrker internkontrollene slik at det ikke begås lovbrudd.”

” Det kan ikke herske tvil om at barns oppvekstvilkår er en viktig verdi som det er et felles ønske om å verne om ”